

Revisionsrapport

Föreningsbidrag - uppföljning

Smedjebackens kommun

Hanna Franck
Larsson,
Erika Brolin

Januari 2019

Innehåll

Sammanfattning, bedömning och rekommendationer	2
1. Inledning	4
1.1. Bakgrund	4
1.2. Syfte och revisionsfråga.....	4
1.3. Revisionskriterier	4
1.4. Kontrollmål	4
1.5. Avgränsning.....	4
1.6. Metod.....	5
2. Iakttagelser och bedömningar	6
2.1. Regler och instruktioner.....	6
2.1.1. Iakttagelser	6
2.1.2. Bedömning.....	7
2.2. Uppföljning och värdering av effekter	8
2.2.1. Iakttagelser	8
2.2.2. Bedömning.....	8

Sammanfattning, bedömning och rekommendationer

Under 2014 genomfördes en granskning av föreningsbidrag. Granskningen visade på flera brister i styrning och uppföljning av föreningsbidrag. I anslutning till granskningens genomförande fattade kommunfullmäktige beslut om riktlinjer och hanteringsregler för föreningsbidrag.

I granskningen lämnades en rekommendation om att fullmäktiges beslut bör kompletteras med nämndspecifika regler och instruktioner som ligger till grund för storleken av bidragen. Dessa regler måste beakta kommunallagens regler om likställighetsprincipen. Det är också viktigt att samtliga bidragsgivande nämnder, i enlighet med de nya riktlinjerna, på ett strukturerat sätt följer upp de föreningar som erhållit bidrag. När det gäller de bidrag/medlemsavgifter i organisationer som får bidrag/stöd av kommunstyrelsen är det av vikt att kommunstyrelsen på ett strukturerat sätt årligen värderar nyttan och effekterna av det kommunala stödet/bidraget.

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Smedjebackens kommun genomfört en uppföljande granskning av huruvida kommunstyrelsen och nämnderna har vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån den granskning av föreningsbidrag som genomfördes 2014.

Utifrån genomförd granskning är den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen och nämnderna delvis vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån noterade brister i tidigare genomförd granskning.

Vi noterar att inte alla nämnder fattat beslut om nämndspecifika regler och instruktioner för föreningsbidrag. Viss uppföljning sker i samband med de årliga ansökningarna men uppföljning sker inte systematiskt utifrån lämnade bidrag. Det är väsentligt att uppföljningen struktureras bland annat i syfte att erhålla underlag för värdering av de lämnade bidragens nytta och effekter. Sådan värdering sker ej vid granskningstillfället.

Vi grundar bedömningen på följande kontrollmål:

Kontrollmål	Kommentar
Har nämnden fattat beslut om nämndspecifika regler och instruktioner?	Delvis uppfyllt Kommunstyrelsen och kulturnämnden har upprättat nämndspecifika regler och instruktioner. För övriga nämnder saknas dylika dokument.
Skär en strukturerad uppföljning av de föreningsbidrag som lämnats?	Delvis uppfyllt Viss uppföljning sker i samband med de årliga ansökningarna men uppföljning sker inte systematiskt utifrån lämnade bidrag. Det är dock väsentligt att uppföljningen struktureras och systematiseras.

Värderar kommunstyrelsen nyttan och effekterna av de bi-drag/medlemsavgifter som den beslutar om/lämnar?	Ej uppfyllt Värdering av nytta och effekter av lämnade bidrag görs ej.
--	--

Mot bakgrund av granskningsresultaten lämnar rekommenderar vi:

- Att respektive nämnd och styrelsen ser över och upprättar nämndspecifika regler och instruktioner utifrån respektive nämnds förutsättningar och behov. Befintliga dokument (t.ex. blanketter) bör ses över för att säkerställa dess aktualitet men även följsamhet till gällande lagstiftning.
- Att uppföljningen av lämnade bidrag struktureras och att instruktioner avseende hur uppföljning skall ske beaktas i samband med en planerad översyn av riktlinjerna.
- Att värdering av nytta och effekter av beslutade/lämnade bidrag sker systematiskt och strukturerat. Det är även väsentligt för att nämnden/styrelsen skall kunna se hur lämna bidrag stärker nämndens arbete mot kommunens mål etc.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Under 2014 genomfördes en granskning av föreningsbidrag. Granskningen visade på flera brister i styrning och uppföljning av föreningsbidrag. I anslutning till granskningens genomförande fattade kommunfullmäktige beslut om riktlinjer och hanteringsregler för föreningsbidrag.

I granskningen lämnades en rekommendation om att fullmäktiges beslut bör kompletteras med nämndspecifika regler och instruktioner som ligger till grund för storleken av bidragen. Dessa regler måste beakta kommunallagens regler om likställighetsprincipen. Det är också viktigt att samtliga bidragsgivande nämnder, i enlighet med de nya riktlinjerna, på ett strukturerat sätt följer upp de föreningar som erhållit bidrag. När det gäller de bidrag/medlemsavgifter i organisationer som får bidrag/stöd av kommunstyrelsen är det av vikt att kommunstyrelsen på ett strukturerat sätt årligen värderar nyttan och effekterna av det kommunala stödet/bidraget.

Revisorerna har beslutat för att göra en uppföljning av granskningen av föreningsbidrag med fokus på att undersöka hur nuläget är vad gäller nämndspecifika regler och uppföljningar av lämnade föreningsbidrag.

1.2. Syfte och revisionsfråga

Uppföljningen syftar till att säkerställa att kommunstyrelsen och nämnderna har vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den tidigare genomförda granskningens slutsatser.

1.3. Revisionskriterier

- Kommunallagen (2017:725)
- Fullmäktiges styrande dokument för exempelvis intern kontroll

1.4. Kontrollmål

- Har nämnden fattat beslut om nämndspecifika regler och instruktioner?
- Sker en strukturerad uppföljning av de föreningsbidrag som lämnats?
- Värderar kommunstyrelsen nyttan och effekterna av de bidrag/medlemsavgifter som den beslutar om/lämnar?

1.5. Avgränsning

Granskningen är avgränsad till år 2018 och avser kommunstyrelsen, familje- och utbildningsnämnden, kulturnämnden samt omsorgsnämnden. I övrigt, se *bakgrund*, *syfte och revisionsfråga* samt *metod*.

1.6. Metod

- Analys av styrdokument, protokoll, dokumenterade uppföljningar etc.
- Intervjuer med representanter för de olika nämnderna/verksamheterna.

2. *Iakttagelser och bedömningar*

Kommunfullmäktige i Smedjebackens kommun avsätter årligen medel att fördela mellan föreningar, i syfte att främja det ideella arbetet som utgör ett komplement till samhällets övriga resurser.

Beslut om föreningsbidrag fattas av berörd nämnd. Av kommunens riktlinjer för föreningsbidrag framgår följande:

- Kommunstyrelsen ansvarar för stöd till lokalägande föreningar samt till idrottsföreningar och övriga föreningar inom området fritid.
- Familje- och utbildningsnämnden ansvarar för stöd till föreningar inom individ- och familjeomsorgens område.
- Kulturnämnden ansvarar för stöd till kulturföreningar och studieförbund (separata regler är fastställda för bidrag till studieförbund).
- Omsorgsnämnden ansvarar för stöd till föreningar som bedriver verksamhet för äldre och personer med funktionsnedsättning.

De övergripande riktlinjerna fastställdes av kommunfullmäktige i anslutning till den granskning av bidrag som genomfördes 2014. I yttrandet till revisionen angavs bland annat att en översyn pågick och att ett uppdrag lämnats till de tjänstemän som har uppdrag gentemot de olika organisationerna där kommunen har ett medlemskap i att redogöra för den upplevda nyttan samt föreslå om medlemskapet skall fortsätta eller ej. Vidare angavs att föreningarna, i enlighet med de nya reglerna, skall inlämna verksamhetsberättelse, resultat- och balansräkning för det senaste verksamhetsåret, senaste årsmötesprotokoll, revisionsberättelse samt verksamhetsplan för kommande år.

2.1. *Regler och instruktioner*

Har nämnden fattat beslut om nämndspecifika regler och instruktioner?

2.1.1. *Iakttagelser*

Kommunfullmäktige i Smedjebackens kommun fastställde 2014-11-17 riktlinjer för föreningsbidrag. Dessa innehåller bland annat uppgifter om vilken nämnd som ansvarar för stöd inom respektive verksamhetsområde. Därutöver framgår grundvillkoren för uppbärande av föreningsbidrag, allmänna bestämmelser samt hur ansökningsförfarandet går till.

Kommunstyrelsen har vid sitt sammanträde den 2016-04-12 beslutat om att komplettera de riktlinjer som upprättats utifrån kommunfullmäktiges övergripande och avser styrelsens verksamheter. Riktlinjerna kompletterades med ett antal kriterier för att minska oklarheter vid framtida bedömningar av vilka som har rätt till föreningsbidrag från kommunstyrelsen. När de ursprungliga nämndspecifika riktlinjerna beslutades har ej kunnat styrkas inom ramen för granskningen.

Vid uppföljningen framkommer i samband med intervjuer att det inom fritidskontoret, som organisatoriskt finns inom kommunstyrelsens förvaltning, uppmärksammats ett behov av att se över hanteringen av föreningsbidrag.

I uppföljningen framkommer att kulturnämnden under de senaste åren ej delat ut bidrag i form av stöd till föreningars verksamhet/drift. Dock har det varit möjligt att ansöka om kulturbidrag i form av projekt- eller evenemangsstöd. Projektstöd kan gå till projekt som arrangeras en gång eller första gången, medan evenemangsstöd kan hjälpa arrangörer av offentliga kulturevenemang som återkommer under flera år i Smedjebackens kommun. Riktlinjer för sådant kulturbidrag finns, beslutade av kulturnämnden 2017-03-15.

Riktlinjerna för kulturbidrag innehåller även uppgifter om vem som kan söka bidrag, vad man inte kan söka för samt vilka bedömningsgrunder och formella krav som finns.

Kulturbidrag söks med hjälp av särskilt blankett. Vi noterar dock att blanketten saknar datering och hänvisar till lagstiftning som ej längre gäller. Vid ansökan om stöd från kulturnämnden skall en checklista avseende tillgänglighet till lokaler och evenemang bifogas. Checklistan är daterad 2017-03-27 och innehåller information om att de evenemang som kulturnämnden stödjer skall vara så tillgängliga som möjligt för människor med funktionsnedsättningar.

Kulturnämnden beslutade vid sammanträde 2018-10-11 att ett årligt verksamhetsstöd på totalt 150 000 kr avsätts till kulturföreningsverksamhet. 20 000 kr av dessa avsätts för ansökningar om startbidrag för nybildade föreningar. Detta innebär att det från och med 2019 är möjligt att ansöka om tre olika stödformer från kulturnämnden. Av protokollsutdrag går att utläsa att de befintliga riktlinjerna för kulturbidrag kommer att kompletteras med text om det årliga verksamhetsstödet samt att en särskild ansökningsblankett kommer att tas fram innan 2018 års utgång.

För familje- och utbildningsnämnden respektive omsorgsnämnden finns inga nämndspecifika riktlinjer, regler eller instruktioner avseende föreningsbidrag.

Av genomförda intervjuer framgår att den planerade översynen av riktlinjerna inom kommunstyrelsen delvis syftar till att säkerställa likvärdiga förutsättningar för olika typer av föreningar att söka föreningsbidrag.

2.1.2. Bedömning

Vi bedömer kontrollmålet som delvis uppfyllt.

Vi kan konstatera att inte alla nämnder upprättat nämndspecifika regler och instruktioner. Endast kommunstyrelsen och kulturnämnden har formulerat dylika riktlinjer för sin respektive verksamhet. Vi rekommenderar att familje- och utbildningsnämnden respektive omsorgsnämnden upprättar nämndspecifika regler och instruktioner utifrån de övergripande riktlinjerna.

Vi ser positivt på att det pågår ett arbete med att revidera kommunstyrelsens riktlinjer i syfte att bland annat säkerställa att dessa säkerställer en likvärdig behandling.

2.2. Uppföljning och värdering av effekter

Sker en strukturerad uppföljning av de föreningsbidrag som lämnats?

Värderar kommunstyrelsen nyttan och effekterna av de bidrag/medlemsavgifter som den beslutar om/lämnar?

2.2.1. Iakttagelser

Befintliga riktlinjer avseende föreningsbidrag innehåller inga uppgifter om huruvida uppföljning skall ske och i så fall på vilket sätt. Vid granskningstillfället sker ingen systematisk och strukturerad uppföljning av lämnade föreningsbidrag. Redovisning av kulturbidrag, det vill säga bidrag till projekt och evenemang, skall dock göras vilket sker med hjälp av särskild blankett. Vid intervjuer uppges att bevakning sker avseende att sådan redovisning inkommer.

Till ansökan om föreningsbidrag skall bland annat verksamhetsberättelse för senaste verksamhetsåret samt verksamhetsplan för kommande år bifogas. De intervjuade ger uttryck för att viss uppföljning på så sätt sker i form av att föregående års verksamhetsberättelse går igenom. Dock görs ingen tydlig koppling mellan föreningens genomförda aktiviteter och det erhållna bidraget för aktuellt år.

Vid uppföljningen framkommer att det inte sker någon systematisk värdering av nytta och effekter av lämnade bidrag av kommunstyrelsen. Inte heller de andra nämnderna arbetar systematiskt med detta.

2.2.2. Bedömning

Vi bedömer kontrollmålet avseende uppföljning av lämnade föreningsbidrag som delvis uppfyllt. Kontrollmålet avseende värdering av lämnade bidrag bedömer vi som ej uppfyllt.

Genomförd granskning visar att viss uppföljning sker i samband med de årliga ansökningarna men uppföljning sker inte systematiskt utifrån lämnade bidrag. Det är dock väsentligt att uppföljningen struktureras och systematiseras för att säkerställa att lämna bidrag används i det syfte som angetts men även i syfte att erhålla underlag för värdering av de lämnade bidragens nytta och effekter. Vi rekommenderar att det i samband med planerad översyn av riktlinjer upprättas instruktioner för hur uppföljning av lämnade bidrag skall ske.

2019-01-30

Anders Rabb
Uppdragsledare

Hanna Franck-Larsson
Projektledare